

MOSLIMA'S AAN DE INKT :

een literair portret van 4 schrijvende, jonge en succesvolle moslimvrouwen uit de Lage Landen

In het boek 'Los' van Tom Naegels (bibvertoning van de gelijknamige film van Jan Verheyen op 19 mei!) kan je lezen hoe een jonge Vlaming de multiculturele samenleving beleeft.

Een andere inblik op deze problematiek krijgen we bij het lezen van het werk van Naima El Bezaz, Naema Tahir, Rachida Lambet of Nadia Dala. Deze vier auteurs hebben naast het feit dat ze schrijven, nog heel wat gemeen: het zijn vrouwelijke dertigers, ze hebben wortels in de Islam, ze schrijven in het Nederlands en ... ze dragen geen hoofddoek.

Alle vier brengen ze een nieuwe en originele stem in de debatten over migratie, de islam en het Westen naar voor en getuigen ze hoe ze worstel(d)en met hun wortels en de verplichtingen en taboes van hun geloofsgemeenschap: Staat een hoofddoek haaks op seksualiteit? Hoe open kan je als moslima zijn bij het schrijven van fictie? Hoe verwerk je als moslimvrouw een psychische ziekte? Hoe ga je als moslima om met (je) seksualiteit?

Nadia Dala

Nadia Dala (°1970) is een in Antwerpen geboren Vlaams-Marokkaanse journaliste. Na een aantal jaren in het krantenlandschap actief te zijn geweest kwam ze in 2004 terecht bij de VRT. In 2005 bracht ze het boek *Als de sluiers vallen* uit, met tien portretten van moslima's over het dragen van een hoofddoek. Twee jaar later werd het gelijksoortige

Canvas-programma Moslima's geboren. Met dit programma wilde Nadia Dala de éézijdige blik op de moslimgemeenschap bestrijden door met moslima's gesprekken aan te gaan over seksualiteit, 11/9, en veel meer. .

Haar romanwerk beperkt voorlopig zich tot het in 2008 verschenen

Waarom ik mijn moeder de hals doorsneed. Centraal in het boek

staat de verterende relatie tussen een dochter en haar moeder.

Ze opent haar romandebuut met de moeizame geboorte van Maria, die haar moeders lichaam niet wil verlaten. Het kind heeft het niet makkelijk bij haar bizarre oerkatholieke Vlaamse moeder, een uitgetreden kloosterzuster, en haar afwezige vader van buitenlandse afkomst die gewelddadig uit de hoek kan komen. Als Maria en haar zus door hun moeder naar een internaat worden gestuurd, wordt de symbiotische band bruusk

verbroken, voor Maria is het een paradise lost-ervaring. Vanaf het begin hangt in de lucht dat deze bevreemdende moeder-dochter-relatie wel

dramatisch moet aflopen. Langzaam maar zeker ontspint zich een kroniek van een aangekondigde moord. Een opvallend debuut over een al te dwingende liefde, geschreven in een vlotte, vaak rauwe vertelstijl. Dala, dochter van een Vlaamse moeder en een Marokkaanse vader, verloor zelf haar moeder op haar vijftiende.

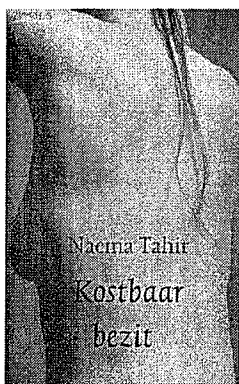
Naema Tahir

Naema Tahir (°1970) is een Pakistaans- Nederlandse juriste die bekend staat om haar scherpe columns in ondermeer het toonaangevende Nederlandse dagblad NRC Handelsblad. Ze is in Engeland geboren, studeerde rechten in Nederland en werkt aan het Europees Hof, internationaler of beter, Europeser, kan bijna niet.

Net als haar columns, tonen ook haar romans *Kostbaar bezit* en *Eenzaam heden* aan dat ze gevoelige onderwerpen niet uit de weg gaat. Ze schuwt geen enkel debat en de thema's die in haar literatuur aan bod komen weerspiegelen zowel haar wortels als haar eigenzinnigheid.

Een steeds weerkerend onderwerp in Tahirs boeken is vroomheid, een hoog ideaal voor de moslimvrouw.

Haar fictiedebuut ***Kostbaar bezit*** bevat drie verhalen over met Nederland verbonden Pakistaanse vrouwen in Lahore. Een jong meisje wordt tijdens familiebezoek in Pakistan onteerd door haar oom; ze raakt verslaafd aan het seksuele contact. Een uitgehuwelijkt jonge vrouw moet haar seksuele ervarenheid verbergen en simuleert een maagdelijke bloeding in de huwelijksnacht. Een Pakistaanse jonge bruid verlustigt zich in de onderworpen rol die ze in het huwelijk heeft. Alle drie verhalen zijn zeer fysiek en gedeeltelijk erotisch geschreven. Het liefdesspel wordt tot in detail ten tonele gebracht. De vrouwen zijn

niet zozeer slachtoffer als wel personen met een verborgen agenda, die de mannen manipuleren. De hypocrisie van de Islam ten opzichte van de rol van de vrouw komt duidelijk tot uitdrukking.

In ***Eenzaam heden*** zondigt het jonge hoofdpersonage Dina Mojahar opzettelijk tegen de wetten van de Islam om niet constant met haar afkomst te worden geïdentificeerd. Dit terwijl ook haar ouders volop worstelen met hun migrantenbestaan. De blik van haar moeder Ruttie is gericht op de toekomst. Ze wil in Engeland een bedrijf opzetten en zo een succesvolle zakenvrouw worden. Humayun, haar echtgenoot en Dina's vader, kan echter niet aarden in Londen. Zijn grootste wens is terug te keren naar Pakistan. Hij leeft in het verleden.

Haar nieuwste boek **Groenkapje en de bekeerde wolf** is tevens haar eerste sprookjesbundel. Hierin herschrijft zij zeven bekende westerse sprookjes zoals Roodkapje en Sneeuwitje tot 'moslimsprookjes'. In het

titelverhaal ontmoet de vrome Groenkapje de wolf, die ex-moslim is en wiens wens het is om naar het Westen te vluchten en daar beroemd te worden met bestsellers waarin hij de islam aanvalt. Saharawitje wordt door haar stiefmoeder de woestijn in gestuurd om ontmoagd te worden zodat haar stiefmoeder de vroomste moslima van het land zal zijn.

Op humoristische wijze en met gevoel voor ironie worden de man-vrouw verhoudingen binnen de islam aan de kaak gesteld. Ook weet de auteur op pakkende wijze de houding van het Westen ten opzichte van de

islam te typeren. Er is veel aandacht besteed aan de vormgeving. De bundel is rijk geïllustreerd met tekeningen met een rode steunkleur en met kleine versieringen in de kantlijnen.

Naima El Bezaz

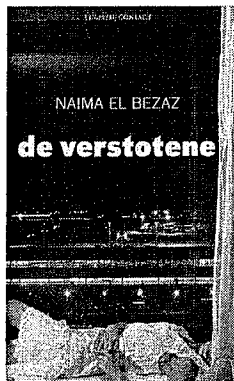
Naima El Bezaz (°1974) is een in Marokko geboren Marokkaans-Nederlandse schrijfster. Reeds op jonge leeftijd trok ze met haar ouders naar Nederland. Ze had al heel vroeg belangstelling voor taal en schrijven. Na de middelbare school ging ze rechten studeren, maar het schrijverschap trok haar fel aan. Tijdens een lezing kwam ze in aanraking met schrijfster Yvonne Kroonenberg die haar introduceerde bij Uitgeverij Contact. In 1995 verscheen haar debuut *De weg naar*

het noorden. Het boek werd bekroond met de Jenny Smelik-IBBY-prijs 1996.

In 2007 besloot zij een tijdlang de publiciteit te mijden vanwege bedreigingen aan haar gericht naar aanleiding van de maatschappijkritiek en expliciete seksualiteit in haar boek *De verstotene* (2006). Ze raakte vervolgens depressief. In 2008 kwam zij terug met een vierde boek getiteld, *Het gelukssyndroom* waarin ze een depressie bij een jonge Marokkaanse vrouw beschrijft.

Door de openheid over seksualiteit en religie wordt ***De verstotene*** beschouwd als *Turks fruit* (de verfilmde bestseller van Jan Wolkers) voor de Marokkaanse gemeenschap en ruimer ook voor de islamitische gemeenschap. Mina, een Marokkaanse die in Nederland is opgegroeid, heeft het aardig voor elkaar: ze heeft een vriend, een goede baan en een mooi huis in een dure buurt. Maar wanneer ze na een vakantie in New York verlaten wordt door haar vriend, stort haar wereld in. Mina voelt zich verraden door iedereen en zoekt troost in de armen van een joodse man. Daarmee gaat ze in tegen een van de belangrijkste geboden die gelden in de gemeenschap waaruit ze afkomstig is.

Een prikkelende, gedurfde roman met redelijk wat expliciete seksscènes. Samen met de vrijzinnige ideeën over de islam die door de hoofdpersoon worden verwoord, maken ze het waarschijnlijker dat het boek meer door autochtone dan door allochtone lezers gelezen zal worden.

Dit terwijl het verhaal over Mina, een 'afvallige' moslima, toch een emanciperend karakter heeft. Mina wordt door haar vriend verlaten, ze meldt zich ziek en raakt in een depressie. Via flashbacks wordt dan duidelijk wat haar jaren geleden is overkomen en waarom zij zich nu voordoet als een Nederlandse (genaamd Amelie). El Bezaï vertelt vlot en meeslepend en samen met Mina rollen we van het ene (seks)avontuur in de volgende bankhangsessie met haar vriendin. Geleidelijk aan krijgt Mina meer diepgang en ga je met haar meeleven. Het verhaal

ontwikkelt zich tot een waar drama en had Mina aan het eind de ware gevonden, dan hadden we dit boek waarlijk nog als een chicklit kunnen bestempelen.

In haar vierde roman **Het gelukssyndroom** blijft de Marokkaans-Nederlandse schrijfster (1974) dicht bij zichzelf. Ik-vertelster Layla raakt in een ernstige depressie door het nieuws van de ongeneeslijke kanker die

haar vriendin Marit treft. Marit verwerkt de aanzegging van de dood op een positieve manier door van haar laatste maanden te genieten en te leven in het nu. Ze beleeft haar gelukkigste tijd in Marokko, waar de mentaliteit en het ritme haar goed bevallen. Layla, die zich nergens gelukkig kan voelen, vertelt hun verhaal en onderbreekt dit met korte hoofdstukjes (getiteld Zero) waarin ze het schrijfproces beschrijft, terugblijkt op haar jeugd en vertelt over het juk van de verwachtingen die men van haar heeft. Hoewel minder prominent dan in haar eerdere werk spelen culturele verschillen een

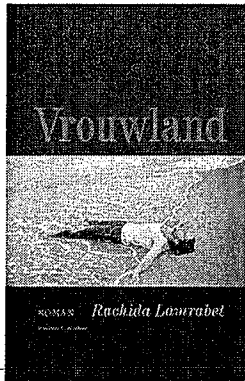
belangrijke rol in deze roman over vriendschap, ziekte, ouder-kindrelaties, geloof in spirituele bemiddelaars, de dood en zelfdoding.

Rachida Lamrabet

De Vlaams-Marokkaanse Rachida Lamrabet (°1970) is een nieuwe maar luide stem in het Nederlandstalige literaire landschap. Lamrabet is naast auteur ook juriste bij het Centrum voor Gelijkheid van Kansen. Haar eerste roman waarmee ze in 2007 op 37-jarige leeftijd debuteerde, *Vrouwland*, ging allerminst opgemerkt voorbij. Ze mocht op de jongste Antwerpse boekenbeurs de Debuutprijs, met een som van 6200 EUR, in ontvangst nemen. Lamrabet groeide op in Borgerhout, maar is inmiddels naar Vlaams-Brabant verhuisd.

Centraal in haar roman **Vrouwland** staat de pendelbeweging tussen Marokko en Vlaanderen. De titel verwijst naar Europa waar de jonge eigengereide Mara en haar leeftijdsgenoten andere waarden hebben overgenomen, wat hen bij een terugkeer naar Marokko voor keuzes plaatst. Scherp tekent de auteur de wederzijdse blikken: de manier waarop jongeren in Marokko de vakantiegangers uit het noorden, ook die met roots in Marokko, observeren; de blik van de pendelaars op het land van de voorouders, de droombeelden in dat land over migratie. Televisie is het medium dat de dromen versterkt, maar ook doorprijkt. Lamrabet kan een sterk verhaal opbouwen, rake dialogen uitwerken en prangende vragen oproepen. Een boeiende eigentijdse roman van een veelbelovende nieuwe stem.

De in 2008 verschenen bundel **Een kind van God** bevat twaalf verhalen, waaronder 'Mercedes 207', een verhaal dat in 2006 bekroond werd met de Kleur-de-kunst-prijs. De spanningen tussen de generaties, tussen hunkering naar roots en vernieuwing vormen een terugkerend motief. Ook het thema van het schuldig verzuim duikt op, naast de uiteenlopende, persoonlijke invullingen die de diverse personages aan hun geloof geven. Allemaal zijn ze op zoek naar hun identiteit in een complexe wereld, geregeerd door sociaal-economische wanverhoudingen en machtsmisbruik. In 'Meneer Dubois' moet Calixe afrekenen met hedendaags én met historisch racisme. Een boeiende verhalenbundel, inhoudelijk rijk geschakeerd, geschreven in een trefzekere stijl die een breed publiek kan boeien.

Bron : vrij naar de Gazet van Antwerpen

